

# Invazní druhy v ČR

## Legislativní minimum

Tomáš Görner (AOPK ČR) – Senica 28. 5. 2026



# Aktuální právní úprava

- Od 1.1. 2022 zákon č. **364/2021 Sb.**, kterým se mění některé zákony (především zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny - ZOPK) v souvislosti s implementací předpisů EU:

→ nařízení č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů

→ nařízení č. 708/2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře



# Nepůvodní druhy v ZOPK

- 3 základní „skupiny“ nepůvodních druhů:

## 1. Nepůvodní druhy obecně

- § 5 (4) – rozšiřování jen s povolením orgánu ochrany přírody (ORP)
- § 5 (6) – možnost vydání opatření k regulaci pro daný druh (ORP)

## 2. „Akvakulturní“ druhy

- vychází z nařízení EU č. 708/2007
- §§ 13a – 13c, povolení řeší AOPK ČR
- výjimky na běžně chované druhy

## 3. Invazní druhy z unijního seznamu

- vychází z nařízení EU č. 1143/2014
- §§ 13d – 13i, kompetence KÚ
- rozšířené druhy – zásady regulace (MŽP), opatření obecné povahy (KÚ, AOPK ČR, správa NP)



# 1. Nepůvodní druhy obecně

- § 5 (4) ZOPK: „Záměrné rozšíření nepůvodního druhu do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody“
- Neplatí pro nepůvodní rostliny, pokud se hospodaří ve schváleném LHP či LHO, pokud jsou vysazovány v zastavěném území obce a pro nepůvodní druhy ryb dané nařízením vlády č. 145/2022 Sb.
- Na území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, přírodních rezervací platí **zákaz záměrného rozšiřování nepůvodních druhů** - lze povolit výjimku dle § 43 ZOPK



# 1. Nepůvodní druhy obecně

- § 5 (6) ZOPK: orgán ochrany přírody může stanovit **opatření k regulaci nepůvodního druhu**
- Opatření provádí v rámci běžné péče uživatel pozemku či vlastník
- Neprovede-li vlastník, nelze-li to na něm spravedlivě požadovat, či vyžaduje-li provedení opatření takové činnosti, které přesahují rámec běžné péče, může provedení opatření zajistit OOP
- Tzv. obecná ochrana dřevin („*dřeviny jsou chráněny před poškozováním a ničením*“) se nevztahuje na nepůvodní druhy dřevin **při provádění opatření k jejich regulaci**



# 1. Nepůvodní druhy obecně

- Příslušný orgán ochrany přírody: obce s rozšířenou působností (na území PP a PR krajské úřady, na území CHKO, NPP a NPR pak AOPK ČR, na území NP správy NP a ve voj. újezdech újezdní úřady)
- Aktuálně se objevují první případy vydaných opatření k regulaci (NP Šumava – lupina mnoholistá, AOPK ČR – trnovník akát v NPP Mladá)



## 2. „Akvakulturní druhy“

- = cizí a místně se nevyskytující druhy v akvakultuře
- Na unijní úrovni řešeno nařízením č. 708/2007
- Nařízení je přímo použitelné (definice, postupy, podmínky procesu povolování), procesní a kompetenční ustanovení v ZOPK §§13a – 13c
- Týká se otevřených akvakultur – dtto rybníkářství
- Nevztahuje se na chov okrasných vodních živočichů a rostlin v obchodech se zvířaty, v zájmovém chovu, zahradních centrech či izolovaných zahradních jezírcích a vybraných druhů ryb (příloha IV Nařízení 708/2007)



## 2. „Akvakulturní druhy“

- Vysazování cizích a přemísťování místně se nevyskytujících druhů (označováno jako „přesuny“) v akvakultuře je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody (AOPK ČR – ústředí)
- V řízení o povolení je vyžádáno vyjádřeno Společné komise pro nepůvodní a invazní druhy a závazné stanovisko krajské veterinární správy a ÚKZÚZ
- Zatím neřešen žádný případ



# 3. druhy z unijního seznamu (US)

- Druhy nelze záměrně:
  - přivážet na území EU, přepravovat v rámci EU
  - chovat, držet (vyjma registrovaných)
  - uvádět na trh, využívat či vyměňovat
  - nechat rozmnožovat, pěstovat nebo kultivovat
  - uvolňovat do životního prostředí (ŽP)
- Výjimky – z důvodu výzkumu , ochrany ex-situ, ....
  - žádosti zasílat na MŽP (zatím 25 výjimek)



# Unijní seznam – 114 druhů

z rostlin u nás častěji tyto:



# Unijní seznam – 114 druhů

živočichové u nás častější:



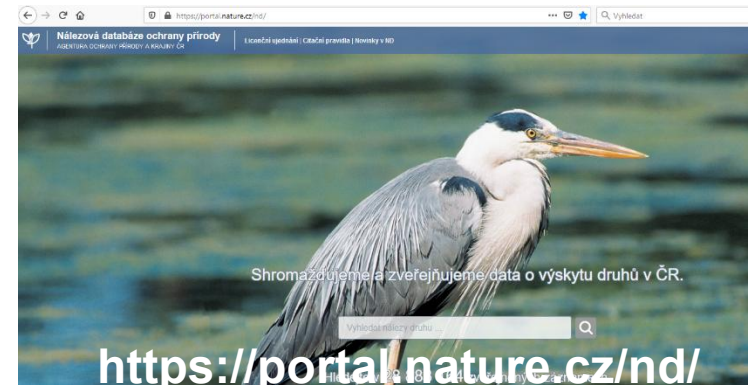
# Monitoring invazních druhů

- Sledování invazních druhů a vyhodnocení míry jejich rozšíření zajišťuje dle §13h ZOPK AOPK ČR, informace o výskytu a rozšíření zveřejňuje na internetových stránkách



<https://invaznidruhy.aopk.gov.cz>

[invaznidruhy@aopk.gov.cz](mailto:invaznidruhy@aopk.gov.cz)



biolog.nature.cz



iNaturalist

# Rozšířené druhy z unijního seznamu

- Nutno zavést regulační opatření (čl. 19 nařízení č. 1143/2014) – zajišťovány prostřednictvím tzv. **zásad regulace** (§13h ZOPK, postupy regulace, prioritní území) – zpracovává MŽP, schvaluje Společná komise pro invazní druhy
- **Opatření obecné povahy** – podrobnější uplatňování zásad regulace, na úrovni krajů, území CHKO, NP a vojenských újezdů
- Možnost připomínkování těchto dokumentů
- Nyní probíhá, celkem se týká cca 23 druhů



# Rozšířené druhy z unijního seznamu

- Zatím vydány ZR pro pajasan žláznatý, bolševník velkolepý, netýkavku žláznatou a klejichu hedvábnou
- Po připomínkování ZR pro vodní mor americký, raka pruhovaného, husici nilskou, mývala severního, nutrii říční a střevličku východní
- Na své ZR ještě čekají: želva nádherná, rak signální, krab čínský, sumeček černý, psík mývalovitý, ondatra pižmová, slunečnice pestrá
- Po loňské aktualizaci US – budou se připravovat ZR na křídlatky, norka amerického a patrně jelena siku

Zásady regulace pro

**klejichu hedvábnou**  
**(*Asclepias syriaca*)**

v České republice



a zapojení veřejnosti do mapování v rámci tzv. „občanské vědy“ (citizen science) (viz Pergl a kol. 2017, obr. 5). Nevýhodou je, že tyto průzkumy nepokrývají často celé území, a některé zdrojové lokality tak mohou zůstat nezmapovány. Klejicha je dostatečně výrazný druh a vyskytuje se zatím ve větším množství jen na jihu Moravě, což monitoring usnadňuje.



Obr. 5. Titulní screenshots z aplikací Biolag (AOPK ČR) a ODKcollect (<http://www.invoznirostliny.cz/>).

Klejichu lze dle zkušenosti z Maďarska monitorovat i s pomocí leteckých snímků (Sándorvá a Vidéki 2017). V ČR hebyly možnosti využití leteckého snímkování klejichy studovány. Vzhledem k omezenému rozšíření a podmínkám v ČR je prioritou terénní mapování. Klejicha velmi často kolonizuje nové lokality v blízkosti již existujících porostů, kam jsou transportována semena podél komunikací a vodních toků. Vzhledem k tomu, že se nejedná o všeobecně známý invazní druh, musí být identifikace nových výskytů prostřednictvím občanské vědy podpořena aktivitami zvyšujícími povědomí mezi veřejností. Vzhledem k tomu, že druh není obvyklý, nálezy zaznamenané v aplikacích pro veřejnost musí být nejpodrobněji sled zahájením prací verifikováním odborníky. Před samotným managementem je nutné podmínky o rozšíření doplnit podrobným terénním průzkumem.



Obr. 6. Snímek rozsáhlé populace klejichy z dílnou.

# Opatření obecné povahy (OpOP)

- Na ZR navazují opatření obecné povahy pro konkrétní území – kraje, CHKO a NP (vydáváná KÚ, AOPK ČR a správami NP)
- OpOP v regionálním měřítku určí, kde, kdy a jak se bude vůči druhům zasahovat
- Mohou být vydávána na dobu určitou
- Není stanoven časový limit pro jejich vydání
- Mohou se region od regionu lišit, snaha o stejné principy



# OpOP aktuálně

	pajasan	bolševník	klejicha	netýkavka
AOPK ČR	1/2025	<b>5/2026</b>		
KÚ Středočeského kraje	11/2024	8/2024		
KÚ Jihomoravského kraje	8/2024			
KÚ Ústeckého kraje	11/2024			
KÚ Libereckého kraje	12/2024	6/2024		
KÚ Kralovehradeckého kraje				
KÚ Pardubického kraje				
KÚ Vysočina		12/2024		
KÚ Jihočeského kraje				
KÚ Plzeňského kraje	<b>4/2026</b>	<b>4/2026</b>		<b>4/2026</b>
KÚ Karlovarského kraje				
KÚ Olomouckého kraje				
KÚ Zlínského kraje	3/2025			
KÚ Moravskoslezského kraje				
RP SCHKO Český les		8/2024		
RP SCHKO Slavkovský les		5/2025		

# Druhy z US – management

- Opatření k regulaci rozšířeného druhu i opatření k izolaci či likvidaci prvních výskytů invazních druhů – provádí v rámci běžné péče uživatel pozemku či vlastník
- Neprovedou-li opatření, nejsou-li schopni zajistit, přesahuje-li opatření běžnou péči o pozemek – může toto opatření provést příslušný orgán ochrany přírody
- Ochrana podle § 7 (1) ZOPK („*dřeviny jsou chráněny podle tohoto ustanovení před poškozováním a ničením*“) se nevztahuje na nepůvodní druhy dřevin při provádění opatření k jejich regulaci
- Po provedení opatření nutno postupovat tak, aby nedošlo k opětovnému rozšíření

# OpOP pro pajasan (AOPK ČR)

- Vydáno centrálně pro všechna regionální pracoviště (CHKO a maloplošná ZCHÚ národního významu)
- Stanoveny 3 fáze realizace:
  - *1. fáze (realizace do 3 let od vydání opatření) – odstranit plodící jedince na celém území CHKO; odstranit všechny jedince v 1. zóně CHKO a maloplošných ZCHÚ*
  - *2. fáze (realizace do 5 let od vydání opatření) – odstranit všechny jedince v II. zóně CHKO a podél koridorů železnic a silnic I. a II. třídy*
  - *3. fáze (realizace do 10 let od vydání opatření) – odstranit všechny jedince pajasanu na zbývajících místech III. a IV. zóny CHKO*

V rámci běžné péče koná vlastník/uživatel pozemku, pokud ne, strpí zásah ze strany orgánu ochrany přírody

Lze i sankcionovat (přestupkem je i nedbalostní šíření invazního nepůvodního druhu)



# Druhy z US – první nálezy

- U včasného zjištění výskytu - zajištění provedení opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu - na základě rozhodnutí MŽP
- Nález (kdokoliv) – nahlášení (AOPK, úřad) – ověření (AOPK) – vydání rozhodnutí (MŽP) - akce



sršeň asijská – Plzeň, Ostravsko



rak mramorovaný- více míst



hlavačkovec Glenŭv - Rokycansko



stolístek vodní - Velim

# Registrace druhů z US

- Nekomerční chovatelé, živočich „na dožití“
- Registrace přes webový formulář AOPK ČR
- Čas na registraci – rok od přijetí druhu na unijní seznam
- Registrováno cca 1600 majitelů, aktuálně jelen sika, ampulárka, rak kalikový, rak ničivý – do srpna 2026





# DÍKY ZA POZORNOST

[tomas.gorner@aopk.gov.cz](mailto:tomas.gorner@aopk.gov.cz)

[invaznidruhy.aopk.gov.cz](http://invaznidruhy.aopk.gov.cz)

